

orbati sunt? Imo vero nostris quidem temporibus obseruatum est, quod nonnulli ex multitudine, in campis tempore æstiuo & tempestuoso commorantes, tonitruque & fulguris effectum in contemptu & derisione habentes, subito à spiritu eiusdem soli inter ceteros periculum euadentes, exanimati & interfecti fuerunt, inter quos fœmina quædam horrenda audacia & ineffabili erga Deum creatorem obstinatio percita, tonitrua & fulgura contemnens, animumque suum erga illam mundi plagam, ex qua ueniebat sonus, in derisionem conuertens, subito est percussa à fulgure, & membrum in contemptum oblatum, miserabiliter ex omni parte est dilaniatum. Quid ad hæc respondent miselli huiusmundi philosophi? Anne creaturam hanc rationis tam diuinæ compotem, ex fumo terrestri & aqueo vitam suam accepisse creditis? Nonne ubique in sacris scripturis dicitur *tonitru vox DEI?* Psal. 103. 4. Nonne vocantur *Angeli Iehouæ venti facientes placitum eius?* Nonne dictum est, quod *DEVS posuerit densas nubes in vehiculum suum, qui itat super alas venti, facitque angelos suos ventos, ministros suos ignem flammantem, ex cuius increpatione aqua diffugerunt, à voce cuius tonitrua accelerarunt fugam?* Quid? An cogitandum est, quod huiusmodi DEI mirabilia in fortuita vaporis aquatici & exhalationis terreæ generatione consistant? Absit ut ab homine Christiano mentis diuinæ gnaro hoc credendum sit.

Sed ut propinquius aliquantulum ad inanes philosophorum vanorum nugas accedamus, Inprimis eorum de ventorum ortu, deinde de nubium generatione, tum postea de meteororum ignitorum in summa aeris regione procreatione, Ac tandem de grandinis, niuis & glaciei initiis sententias aliquantulum strictius examinabimus.

C A P. III.

In quo nugosa veterum philosophorum in suis de meteororum origine opinionibus vanitas & improbabilitas discutitur.

VT cum Philosophorum veterum opinione de ventorum origine exordiat, in ea ipsi quodammodo hæsitare atque inter se discere videntur, utpote quorum sectam Peripateticam amplectentes & Aristotelis hac in re sententiam statimnantes, ventum definiunt, exhalationem calidam & siccam, difficile inflammabilem, usque ad mediam aeris regionem eleuatam, quæ inde à loci frigore deorsum depulsa, atque iterum ex suæ naturæ inclinatione sursum renitens, partim à leuitate sua partimque propter alias exhalationes inferne occurrentes lateraliter mouetur supra terram in infima aeris regione, quem aerem agit & ventilat, ne perpetua quasi desidia putrescat. hæc illi. Alij (inter quos Vitruuium nomino) volunt ventum esse aeris vndam, cum incerta motus redundantia, Vitruu. lib. 1. c. 6. quando feruor occurrit humori, & impetus feruoris vim spiritus flantis inuertit. Primi ergo qui sectam Aristotelicam sustinent, halitum seu fumum aut exhalationem calidam & siccam, nihil pinguedinis, qua accendi potest, in se habentem, esse causam materialem venti dicunt, qui ob defectum pinguedinis nec accendi potest, nec in nebulam condensatione reduci, multo minus in nubem incrassari: atque hanc è terra emergere dixerunt, quamuis & Plinius ventos nonnullos ex aquis expirare dicat.

Quæramus autem jam quid isti Peripatetici (qui in naturæ inspectione ita præcellere videntur) de Cometæ ortu sentiant: Hunc enim ex fumo seu exhalatione terrestri, crassa, pingui, & viscosa, & ex partibus dense compactis, virtute astrorum, ex terræ visceribus, in supremam aeris regionem eleuata, ibique dilatata, incensa & inflammata ortum dicunt, &c. Ita ut inter exhalationem ventosam & istam cometæ genetricem hoc intersit, videlicet, quod illa sit leuis, calida, & sicca, difficile inflammabilis, utpote nihil pinguedinis in se habens: hæc vero terrestris, crassa, pinguis & viscosa ex partibus dense compactis, & facile inflammabilibus.

Incidunt ideo Peripatetici isti in scyllam cupientes vitare charybdin, dum in vtriusque meteorum generationis descriptione, vtramque materiam falsam esse, & minime veram ostendunt. Nam quidnam rei est in causa, quod vna exhalatio cum non sit ad inflammationem apta, & consequenter frigori minus opposita, & cum in sua substantia sit leuior, quam altera, vi tamen frigiditatis mediæ aeris regionis in ascensu suo impediatur, & deorsum ad locum, de quo eleuata est, reuerberetur? cum tamen nihilominus exhalatio altera, quæ est crassa, pinguis, atque inflammabilis, & consequenter frigori mediæ aeris regionis oppositissima, & in motu suo ad sursum minus ob ponderosam suam crassitiem idonea, viam sine frigoris oppositione per mediam aeris regionem in supremam habeat? Quam male ergo conueniunt ista, & legibus Philosophiæ quam sunt aduersa! quod scilicet grauiora & magis compacta facilius naturali appetitu ascendunt & à sua natura sursum tendunt, quam quæ sunt leuia, & tum postea, quod quæ ab inflammatione remotiores sunt in sua natura, à frigore magis infestentur & oppugnentur, quam quæ inflammabiles sunt & mere igneæ dispositionis? Hinc ergo liquet, quod cum dicunt, quod frigiditas mediæ aeris regionis sit causa impedimenti ascensus exhalationis ventosæ, utpote quæ est calida & sicca, sed non inflammabilis, omni-